

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ES GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATH. NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT.

Megjelenik minden vasárnap egy ívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy-egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre 3 frt. Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

Szentkirályi utca 28. szám
(Szent-István-Társulat.)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szövegezt. minden közlés után 3 kr. (6 fillér) fizetendő. — Egyéb hirdetéseknek egész oldal 16 frt, fél 8 frt, negyedrészt 4 frt és egy nyolczadrész oldal 2 frt. A 30 kr. bélyegilletéket a hirdető fizeti.

Adják előre beküldendő a Szent-István-Társulat-oz

Schuszter Konstantin

† 1899. július 23.

A kath. tanügynek gyásza van: Schuszter Konstantin, a vaczi egyházmegye főpásztora, első tanítója, meghalt. A gyász, melyet elhunyt okozott, nem egy egyházmegyéje, hanem az egész hazára osztozik abban. Schuszter Konstantinban Krisztus szellemé szerinti pap, igazi keresztény tudós, legnemesebb emberbarát, legönzetlenebb hazafi hunyta le a boldog feltámadásig álmokra szeméit. Ezeket olvassuk a naplapok megemlékezéseiben s nekünk jól esik mindezt összesíteni, mert rámutathatunk arra a keresztény családra, azokra a keresztény szellemű iskolákra, melyek mint a gyermek, az ifjú lelkének formálói, ily minden tekintetben tökéletes keresztényt, igaz szívű, önzetlen, kötelességtudó, nagy hazafit adtak a hazának.

Az az intelligens keresztény család, mely az elhunyt püspök puritán jellemének első alapjait lerakta azok a keresztény iskolák, melyekben a tudomány igazságait azért öntöttek felkébe, hogy szívet az igazság szeretetében erősebbé, edzettebbé tegyék, a nevelés ezen tényezői előtt meghajunk a gyász pillanataiban s az elhunyt püspök érdemeinek fényét e forrásokban keressük. És a nemesszívű püspök egész életén keresztül a leghalásabb volt az ő nagyságának megalapítója, a templom és az igazság csarnoka, a keresztény iskolák iránt. Életében mástól milliót áldozott a közjó oltárára. Ebből leg több jutott a templom és az iskola törekvéseinek istapolására.

Melán mondhatjuk tehát, hogy a kath. iskolaügynek országos gyásza van Schuszter Konstantin püspök elhunytában.

A nagy főpap áldással teljes életének adatait a következőkben foglaljuk össze:

Schuszter Konstantin vaczi püspök 1817.

július 31-én született Szokolczán (Nyitramegye), hol atya városi orvos volt. Az elenk eszü gyermek az elemi iskolák bevégezte után 1825-ben Nyitrára került gymnásiumi tanulóknak. Mint a gymnásium VI. osztályu növendéke öltözött be kegyesrendi szerzetesnek Privigyén s 1833/4-ben már próbaéves gymnásiumi tanár volt ugyanott. A filozófiai tanfolyamot Vácztól végezte az 1834/5–1835/6. években, majd 1836/7-ben gymnásiumi tanár volt Leván. Lévai tanársága után a theológiát Nyitrán hallgatta és Pozsony Szent-Györgyön 1840. augusztus 2-án áldozópappá szenteltetett. Miután egyideig Pesten tanárkodott, Pálffy gróf velencei kormányzó családjában nevelésködtött tíz évig.

Ekkor érlelődött meg benne az az elhatározás, hogy a tanári pályát a lelkeszível cseréli föl s 1857-ben kilépve a szerzetesrendből, a kalocsai egyházmegyébe vététt föl. Igazi hivatás vonzotta erre a terre s áldados működése igazolta elhatározásának helyességét.

1863-ban neveztetett ki kalocsai kanonokká, majd Szt. Pálrói nevezett prépost, főegyházmegyei tanfelügyelő és szeminariumi rektor lett.

Ő Felsője 1877-ben kassai püspökké nevezte ki.

1886. november 13-án neveztetett ki vaczi püspökké s 1887. április 13-án jött meg székvarosába; 14-én installáltott. 1889-ben a Vaskorona-rend I. osztályu vitéze lon. Áldozásának felszazados jubileumát 1890. aug. 2-án ülte meg Vácztól egész csöndben.

Mint vaczi püspöknek az egész országban ismertek szigorú es következetesen keresztülvitt takarékoságát. De éppen ez a takarékosága nagy áldozatokra tette őt képessé. Egyéb adományain kívül Eperjesen 200.000 frtnyi költséggel mintaszerű leány-nevelő intézetet állított Jótékonyági cselekedeteit vaczi püspök korában is folytatta. Új templomokat épített. Kecskeméten, Felegyházán és Hodmezővasarhelyen leánynevelő-intézetek felállítására

140.000 forintot költött. Jótékonyágát érezte a Vaezi főgymnasium is, melynek ezéjaira 16.000 forintot adományozott. Új elemi iskolákat építtetett Besnyon, Halason, Jaszkerék-egyházban, Kun-Szent-Miklóson, Nagykőrösön, Vácson, Szolnokon, Páiban. Paratlan aldozatainak száma telezte azzal a 80.000 forinttal, melyvel az ellene nyilvánuló ellenségeskedések daczára székvarosát megajándékozta. Korházra, szegények házára és árvaházra 100.000 forintot adott. Legnagyobb szabású alkotása a Konstantin-alap volt a legyur nélkül való egyházak, plébániák és kántoriakok fenntartására.

Általános főörökösége is az egyházmegyei Konstantin-alapot tette. Egy alapítandó római katólikus egyetemre hagyott 100.000 forintot, azon feltétel alatt, ha ez harmincz év alatt létrejön. Ha létre nem jön, ez összeg fele az egyházmegyei római kath. iskolákra, másik fele szintén a Konstantin alapra fordítandó.

A piaristáknak, kik főneveltek, tízezer frtot hagyományozott. Misesalapítványokra is nagyobb összegüket hagyományozott.

Ma, csak a tanügyre mennyit adományozott az elhunyt püspök. Olvassák és tanuljanak belőle önzetlenségét, igaz felebaráti szeretetet azok, kik a szent életű püspököt életében lelkiletes neveltségükkel kicsinyesen itelték meg. Mi pedig dicsőséget mondtunk mainkban Istennek, hogy a mai anyagi világban ilyen mérsékelten állította elénk a Krisztusi értékekben gazdag tanítónak.

Az örök emlékezet virraszson porai felett

A real-olvasmányok kezelésének tanmenete.

(Folytatás.)

III. Az alaki megértés abban áll, hogy amit a tanulók a tárgyi megértés alapján foglaltak, azt az olvasókönyv kifejezései szerint is értsek, tehát csak az alakra, vagyis a külsőre vonatkozik, innen neve alaki megértés. Pl. ismerhetik a tanulók a virágokat és mégis meglehet, hogy ezen kifejezést: »a rét szőnyege« nem fogják megérteni, miután erre a tárgyi megértés őket nem képesíti. Már pedig ha csakugyan gyakorlati irányban akarjuk a tanítást vezetni, — mint azt vezetnünk kell is — akkor mindenesetre oda kell törekednünk, hogy tanulóink az irodalmi nyelv ismeretere képesíttessenek, s ennek alapján önállólag is értelmes olvasókká váljanak. Ezt pedig egyedül az olvasmányok tárgyalásánál alkalmazott alaki megértés által érjük el.

Evegből az olvasmányt egyes tanulókkal mondatonként vagy szakaszonként olvastatjuk és az elolvasott szakaszok vagy mondatokban előforduló elvont fogalmakat, képes kifejezéseket, a föbbértelmű s a gyermekek által nem érteit szokat és kitételeket megmagyarázzuk és azt kikérdezzük. Pl. a »rét szőnyege, bal-

zsamos levegő, a rózsa lágy öle, élte delén allo« stb.

Arról, hogy a tanulók magyarzatunkat megértették-e vagy nem, úgy és akként győződhetünk meg, hogy képesek-e a megmagyarázott kifejezés helyett más, alkalmas kitételeket használni, illetve azt más alkalmas szóval kifejezni vagy helyettesíteni.

Az alaki megértés helyes eszközlése céljából aláltassuk össze meg neha valamely, az olvasmányban előforduló szó családját a rokonértelmű szokkal együtt; pl. út, utca, ösvény, úreg, lyuk, verem, odu stb. Továbbá tétessük ki a tanulókkal neha a nevmások helyébe azon szokat, amelyek helyett azok állanak, pl. midőn »Matyas kiraly« című olvasmány első két mondatát — Matyas kiraly Hunyady Janosnak fia volt. Ez is eleg ok volt, hogy a nemzet szeresse, de erre ő, maga is sok érdemet szerzett — olvastatjuk akkor kérdezzük hogy milyen szó helyett áll az »ő« névmás és milyen szóval lehet ezt helyettesíteni? (Matyas kiraly) Miért van itt ez a szó »Matyas kiraly« »ő« nevmással helyettesítve? Melyik (hányadik) személyre vonatkozik az »ő« névmás? stb. Vagyis gyakran kérdezzünk az ok, okozat, eszköz, cél, hely, idő, mód és föltételek után, neveztessük meg az ellentéteket, bontassuk szét az összetett mondatokat, értelmeztessünk és következtessünk.

Ily eljárás az irodalmi nyelv megértésére vezet, szoróséget költésönöz, gondolkodásra, a szók nyomozasára serkent és a fogalmazási oktatashoz is igen jó anyagul szolgál.

IV. A minta-olvasás abban áll, hogy a tárgyi és alaki megértés után az illető olvasmányt példányszerűleg magunk felolvassuk; ha pedig az nagyon hosszú volna, akkor abból csak néhány szakaszt olvasunk elő, mivel ez a legjobb eszköz és mód az értelmes és szép olvasás elajátítására. Innen magyarázható és fejthető meg azon körülmény, hogy értelmes és szép olvasást csak azon iskolában hallhatunk leginkább, hol a tanító ezen eljárást gyakran alkalmazza.

V. Az egyesekkel való olvastatás abban áll, hogy a már tárgyilag megmagyarázott és alakilag is jól megértett olvasmányok általunk való elolvasása után azt előbb egyes jobb olvasó tanulókkal, azután pedig a gyengébb olvasókkal is olvastatjuk, máltal nemcsak az olvasmány tartalmának elsajátítását, hanem ezenkívül még az értelmes és szép olvasást is gyakoroljuk.

Nagyon jól emlékszem, hogy ezelett még néhány évvel — sőt némely iskolában még mai nap is — hogyan kezelik az olvasmányokat. Úgy t. i. hogy az olvasmányokat azon sorrendben, amint azok az olvasókönyvben vannak, nyakra-főre, egy év alatt 2—3-szor is végig olvastatják. Ezen eljárás következtében azután nem egyszer megtörtént vagy meg-

történik, hogy pl. »A karácsonyi ajándék« című olvasmány májusban, »A nyári dal« című ellenben december vagy januárban kerül tárgyalás alá. Ezen már magában veve is eléggé helytelen olvastatási eljárást — mely alatt a tanító vagy unatkozott vagy szórakozásból talán újságot olvasott — növelte még azon körülmény is, hogy az olvasmány tartalma vagy soha, vagy csak nagyon ritka esetben kéretett számon a tanulóktól.

Legtöbb tanító azon sorrendben olvastatott a tanulókkal, amint azok a padban ültek és az olvasást legfeljebb egy »tovább« szóval szakította meg.

Természetes, hogy az ily módon vezetett olvasási eljárásnak nem volt és nem is lehetett más czélja, mint a tanulókból fenakadás nélkül működő olvasógépeket képezni.

Más iskolában ismét az olvasási idő nagy részét nyelvtani elemeléssel töltötték el. Pedig részéről azt mondom, hogy sokkal nagyobb kincset visz magával az életbe azon tanuló, ki megtanult értelemmel és szépen olvasni mint az, ki a mondatok és szók mindenféle nyelvtani titkait meg tudja határozni, de értelemmel és szépen olvasni nem tud.

Ily visszas eljárással azután ne esdalkozzunk, ha növendékeink az olvasás iránt — midőn már az iskola küszöbét átléptek — oly ellenszenvvel viseltetnek, hogy sokan azt felejtik korukra ha nem egészen is, de nagyobb részét eltelejtették. Igaz, hogy vannak itt is kivételek, t. i. vannak, kik az olvasást gyakorolják ugyan, de csak időtöltésből és ha az ilyenek olvasmányaira egy pillantást vetünk, látni fogjuk, hogy azok nagyobb része a ponyvairodalom terméke és a helyett, hogy azok olvasása által az illető szívet, lelkét művelné és ismereteit gyarapítaná, még vallaserkölciségeit is sokszor megmélyezi. Azért az iskolának, illetve a tanítónak e tekintetben is szoros kötelessége odahatni, hogy a gyermekekben az olvasás iránti kedvet felkeltse, annak hasznát velők beláttassa és őket az irodalom színvonalán álló művek becséről felvilágosítsa, hogy ezáltal a ponyvairodalom termékeit a nép kezéből ne csak kiszorítsa, hanem azokat velők meg is utáltassa.

Amint már fennebb megjegyeztem, hogy a realolvasmányok kezelésekor nemcsak realismereteket nyújtunk a tanulóknak, hanem azonkívül még az értelmes és szép olvasást is gyakoroljuk, azért még ennek mikénti kezelését fogom lehető röviden leírni.

Tapasztalásból tudjuk, hogy a nagyobb gyermekek leginkább a gyors olvasás által szeretnek egymás közt vetélkedni, azt gondolván, hogy csak a gyors olvasásban rejlik a dicsőség. Az ilyeneknek erélyesen adjuk tudtukra, hogy nem az olvas jól, ki sietve olvas, hanem az, aki, habár lassabban is, de értelmesen olvas. Azért szorítsuk a gyermekeket

lassabb olvasásra. Továbbá igyekezzünk minden homályos kiejtést, hibás és darabos olvasást kijavítani. Emellett pedig még gondunk legyen ne csak a hang-zünetelésre, hanem egyszerűsre a hang-nyozásra is.

Végül pedig nagyon jó a tanulókat arra szoktatni, hogy hangsúlyozás és hanglejtés tekintetéből mindenkor úgy olvassanak, amint beszélnek, azaz: ahol beszédközben hangjukat emelnék vagy leszállítanak, ott tegyék ugyanazt olvasás közben is; amely szót az előszóval való beszédben hangsúlyoznak, ugyanazt hangsúlyozzák az olvasásnál is. Ha pedig akár hangsúlyozás, akár pedig hanglejtés tekintetéből valamit rosszul olvas a tanuló, mondassuk el vele a hibás részt szabadon vagyis előszóval és meg fogjuk látni, hogy ezen eljárásunknak mily sikere lesz.

VI. A gondolatrend összeállítása abban áll, hogy a tanulókkal kikerestetjük, mily rendben követik egymást a gondolatok valamely olvasmányban.

Ennek összeállítása vagy kikeresésében akként járunk el, hogy midőn az olvasmányt a tanulókkal részenként olvastatjuk, ugyanakkor annak minden passzusa után megállunk és röviden jeleztetjük annak tartalmát, melyet nagyon czél-szerű egyúttal az iskolatáblára is felírni. Pl. (42). »A kenyervezei diadal« című olvasmány hat első pontjának gondolatrendjét a következőleg állítom össze. Kenyervező földrajzi fekvése. Ali bégnek Erdélybe való betérése. Erdély kormányzója (vajdája). Kinzsi tudósítása és annak az ellenség közt való megjelenése.

VII. A jellemeztes a tárgyi megértésnél kifejtett érzelmeknek élénkebbé és tartósabbá való tételében áll. »Czélja: erkölcstanítás, a következtető tehetség művelése, szívnemesítés, előkészítés a szép olvasásra.*) Ennek alkalmasakor nagyon szép alkalma nyílik a tanítónak növendékeit a jóra serkenteni, valamint a togekony gyermeki kebelben a nemeslelkű emberek iránt vonzalmat gerjesztetni s őket azok követésére buzdítani, a rossz emberek iránt ellenben utalót kelteni. Pl. a fentebb említett olvasmányban mely szépen jellemezhető Bathornak hazaszeretete és vallásossága, midőn a csatába való indulás előtt katonáival nemcsak egy-egy darab földet vettetett fel, hanem ezenkívül még az istentiszteleten is megjelent velők, mely alkalommal mindnyájan meggyóntak és megáldoztak; valamint, hogy a »Jezus« nevének háromszoros hangoztatása közt rontottak a törökökre és azokat fenyesen megverték. Ezen eseményt én a vallásosság és Istenben való hit közvetlen gyümölcseként állítanám a gyermekek elé.

Több ily megragadó kép tárul még ezenkívül elénk a történeti olvasmányok tárgyalá-

*) Schultz: »A reáliák módszertana«.

sánál, melyet azután igyekezzünk azon czéla felhasználni, a melyre az legalkalmasab. Így pl. Kinizsi óriási erejének említésekor nagyon szíven kifejtendő, hogy ő ezen nagy erejét hazája javára igyekezett felhasználni; nem pedig holmi haszontalan verekedések és büszkasokra. Míg így és ezáltal a hazaszeretetei fejlesztjük, addig a legénykedés és duhajkodás iránt utatatót gerjesztünk a gyermekekben.

Végül pedig nagyon helyesen cselekszünk, ha a jellemeztetés alkalmával kérdezzük a tanulóktól: Kikről volt szó az olvasmányban? Kedvezők voltak-e rajok nézve a körülmények? Helyesen gondolkodtak és cselekedtek-e? M. volt annak következménye? stb. Ez által ismeret a következtető és ítélő képességet apoljuk és fejlesztjük a gyermekekben.

VIII. A tanulság levonataja által a tárgyi megértésnél kifejtett életbölcsesség hatásokkal állandósítását, az észfelesztést és az emlékezet művelését előzzük. Amennyiben itt emlékezetbe hozhatjuk a régebben kezelt olvasmányoknak hasonló vagy ellentétes tanulságait. Így pl. Ulászló megesküdött, hogy a törököt békén hagyja, de mivel ezt nem tartotta meg, azért elérte őt az Isten büntető keze és Varnánál seregével együtt a törökök által tönkretételt. Hasonlóan járt László király is, midőn megesküdött, hogy Czilei halála miatt nem fog Hunyadi Lászlón boszút állani; ezen esküje daczára azonban Hunyadi Lászlót lefejeztette, de utóérte az Isten büntető keze azáltal, hogy egy év múlva épen azon napon, melyen hamisan esküdött, ő is meghalt. Mi tehát ebből a tanulság? (Az, hogy esküszegő embert az Isten nem segít, ha az mindjárt király is.)

Ha a tanulságot a tanító egyszerűen csak elmondja és azt a gyermekekkel ismételteti, még nagyon keveset ér el; legfeljebb közömbössé lesz előlük nemcsak a tanulság, hanem maga az olvasmány tartalma. Az olvasmányok tanulságának levonataja tehát csak akkor valhatik a tanulók verévé és úgy felelhet meg nemes czéljának, ha azt a tanulók maguk találják ki az olvasmányokból.

IX. Az összehasonlítás abban áll, hogy valamely új ismertett tárgyat, egy régebben ismerttellel összehasonlítunk; vagyis előbb kikérdestjük az összehasonlítandó tárgyak közti hasonlóság jegyeit és azután a különbséget.

Míg a jellemeztetés és a tanulság levonataja inkább a történeti olvasmányok kezelésénél járja a főszerepet, addig az összehasonlítás inkább a földrajz természetrajz, természet- és gazdaságtani olvasmányok tárgyalásánál szerepel. Így pl. midőn a földrajzból a szülőföldet vagyis a községet, a járást, megyét, kerületet és országot tárgyaljuk, azt mindig összehasonlítjuk az előbb tárgyalttal, vagyis a járást a községgel, a megyét a járással, az országot a kerülettel. Továbbá: Dunát a Tisza-

val, Budapestet Szegeddel vagy más nagyobb város-sal stb.

A természetrajzi olvasmányoknál: a lovat a szamárral, a tehenet a kecskével, a kutyát a macskával, a ludat a kacsával, a kakukot a galambbal, az almát a körte- és napolyafával, a cseresnyefat a meggyfával; a ribizkebokrot az egres bokorral, a vasat a rézzel, az ezüstöt az arannyal stb. Természettani olvasmányoknál. A légsúlymérőt a hőmérővel, a lopót a szivattyút és fúvóval, a szellőt a széllél és viharral, az egykaru emeltyút a ketkaruval, az elenyét a legénynyel és színsavval stb.

Gazdaságtani olvasmányoknál, a földjavítás köréből: a trágyázást az ugarozással, az agyagos földet a homokossal, szikessé vagy televényessé, a gazdasági gépeket a gazdasági eszközökkel stb.

Végül pedig álljon itt egy példa a természetrajz köréből, a kutya és macska összehasonlításánál követelt eljárás kikérteje nézve: Mi a kutya? Hát a macska? Milyen állat mind a kettő, mivel a háznál tartózkodik? (hazi állat.) Hány lábú állat mind a kettő? Mivel van mindkettőnek a teste fődve? Mi képezi mind a kettőnek főtáplálékát? Milyen fiakat hoz mindkettő a világra? Mindkettő miből szoptatja fiait? Hasznos háziállat-e mindkettő? Különbségek: Van-e a macskák közt valami nagy különbség nagyságra nézve? Hát a kutyák közt? Mi különbség van a kutya és macska feje közt alakra nézve? Vannak-e a macskák közt lekonyult fülűek? Hát a kutyák közt? Ki tudja-e nyújtani körmet a macska? Hát a kutya? Fogja el zsakmányát a kutya? Hát a macska?

Ha ezenkívül kikérdestjük még a különbséget ezen két állat tulajdonságai közt is, azzal befejezhetjük az összehasonlítási eljárást.

X. A begyakorlás az olvasmány tartalmának teljes megértéséből és elsajátításából áll. Mit azáltal is úgy érhetünk el, ha azt a tanulókkal többször elolvastatjuk és az elolvasott szakaszokat vagy mondatokat a tanulókkal elmondattjuk.

XI. A kikérdezés vagy összefoglalás a begyakorlással szoros viszonyban áll, miután az olvasmány tartalmának kikérdezése egyszerűen mind begyakorlásul is szolgál. A kikérdezés azonban nem egyedül abban áll, hogy az által megvázódást szerezzünk arról, vajjon egyes tanulók elsajátították-e a tananyagot és mennyire, hanem inkább abban, hogy a már tárgyalt anyagot újólag bonczkés alá vegyük, azt újabb szempontokból is megvizsgáljuk és gondosan begyakoroljuk. Ezáltal a tanulókra úgy ész, valamint szívkepzés tekintetében is művelőleg hatunk, a tanulás kedvet fokozzuk, a kedély és akaratkezesnek pedig újat egyengetjük.

Ennelfogva tehát a kikérdezés az olvasmánykezelés tanmenetének nagyon is lenyeges és fontos része, azért azt úgy is akként

intézzük, hogy abban a tanulók mindegyike részt vegyen, vagyis ne legyen a tanulók közt egy se, aki részvétlenül üljön padjában. Pl. a földrajz tanításánál mindegyik tanuló mutasson valamit a térképen, hogy megfelelhessünk azon módszertani elvnek: »Legyen tanításunk együtt munkálkodtató.«

A kikérdezés kétféle lehet, t. i. ki kell kérdezni az olvasmány tartalmát a tárgyalási órában nemcsak pontonként, hanem egészen is; továbbá ki kell azt még kérdezni a következő órában, vagyis addig soha újat elő ne vegyünk és ne tárgyaljunk, míg a megelőző órában kezeltből a tanulókat ki nem kérdeztük.

Fegyvernek. *Petrasovits Imre.*

(Vége következik.)

A „NÉPNEVELŐ“ tárczája.

Salzmann „Rákkönyvecskéje.“

Német eredeti után: *Mazurek Pál.*

Mint régi családi ereklve jutott hozzám a múlt század hírneves paedagogusának, Salzmannnak egy könyvecskéje, melyet nemzedékeken át gondosan őriztek meg az elődök és esetről-esetre mint anyai örökséget vettek át az utódok.

Rejtett kíváncsisággal vettem kezembe s lapozgattam a nagy philantropnak e könyvét, mely már különös ezimével érdeklődést keltett bennem: »*Rákkönyvecske, vagy utasítás a gyermekek helytelen neveléséhez.*« Bizonyos megilletődést ebresztett lelkemben ez ócska könyvnek olvasása, ennek százados betűi s nagynevű írójának ezekben földézett szelleme.

S a mint forgatom elsárgult lapjait és figyelem a százados ígétet, lelkem elmereng a képzelt multba. Soronként haladva, mindjobban oszlik a nagy idők köde, mely korát fűdi; majd eszméi erejével felszabadított képzeletem elém varázsolja korának társadalmát, melynek e könyv volt szánva. Látni vélem magát a nagy emberbarátot kedvelt kicsinyei körében, kiknek sorsa egygyéolvadt szívének melegével, lelkének legnemesebb törekvéseivel; látni vélem, mint ragadja meg lelkét az egyes családok képe, hol a gyermek makaessága, engedetlensége, rossz-szívűsége s mindmegannyi szerzett hibái fölött tétlenül, vagy éppen tehetetlenül áll a szülő. Szinte hallom a szülőkhöz intézett kárhóztató szavait, melyekben a legszigorubb ítélet, a lelkiismeretet fölrazó vád, a kétségbeéjtő panasz együtt hat a szívből fakadt kérés-sel, a szívhez szóló könyörgéssel.

Elem tűnik epeztő vágya behatolni a családok fészkebe, hol a jövő boldogságra hivatott artatlanoknak, az ő kedvelt kicsinyeinek sorsát intézi a családi nevelés áldatlan munkája. S e megértett vágy-, ez erős akaratban leli magyarázatát a cím jelentősége, melyet hódító céljainak eszközeül választott.

Nem nehéz megérteni, mi birta arra a neveléstudományok e mesterét, hogy eszméit ily keresett, ily reklámszerű külsővel bocsássa világgá.

Nemcsak tudott, de főképp akart hódítani. S ehhez megtalálta a helyes utat is. Művében nem a helyes nevelés irányelveit akarta elősorolni, hanem ellesett családi szokásokat, melyek majd egyik, majd másik családnál ismertek, melyek nyomában a nevelés eredménytelensége, a gyermekaldozat nagy száma kél. Ő, ki jól tudta, mint kell a nevelői behatásokat alkalmazni a helyes nevelés keretében, nem arra utal, mit tegyenek a szülők, hanem bemutatja korának társadalmi képét élesen kidomborított példákban s megvilágítja a fölta-kart hibák szülőöket.

Mint kora beteg társadalmának orvosa, nem az egészségesek példájával akart hatni — jól tudva, hogy a legtöbb szülőnek óhajtása ugyan gyermekeinek lelki es testi egészsége, de az akarat hányszor oszlik szét a tudatlanság emésztő légkörében, hányszor török meg a kivitel sokféle akadályain, hanem éppen ezért leszáll ismert betegek közé, azokat maga köré gyűjtve, panaszra nyitja ajkakat, mely elől el nem zárkozhat a szülői szív: fölismerteti a kóros tüneteket, melyeket nem lát meg a szülői közöny. Könyörtelen közvetlenséggel tárja föl a szülők előtt a multat, a hol meg szeplőtlen volt a kisdéd-lélek, romlatlan a gyermekszív. Azután mesteri vonásokkal egyes tájakat varázsol a szülők szeme elé, melyek előttük nem idegenek: különféle jeleneteket idéz megkapó hűséggel a házi nevelés színteréről, melyekben fölismerhetik gyermekeik jövője aran lejártszott szerepüket. Éleslátása nyoman a való igazság színeivel festi le a multtól az utat, melyen gyermekeiket a jelenig vezették, hiven tüntetve föl azon minden kis rögöt, mit nem kerültek, minden örvényt, melytől gyermekeiket nem tiltották. . . .

Egy századot meghaladó ideje annak, hogy Salzmann »Rákkönyvecskéje, egy mélyen és realisan gondolkodó agy e szüleménye a humanizmus és önzetlen szeretet melegeitől fölfakadt.

Egy bő századdal ezelőtt megrajzolt képek gyűjteménye ez a mult idők tapasztalatairól. . . . de mintha modelljei ma is köztünk mozognának; a mult század társadalmának szánt gyógyszerék. . . . de betegek sírását mintha ma is hallanók! . . .

Egy hosszú századdal ezelőtt Salzmann az artatlan kicsinyek, a szülői önkény alatt élő gyermekek jobb sorsa érdekében emelte föl e munkájában védő szavát, kiknek szomorú sorsáról faradhatlan tevékenységével, melyen érző szívének visszhangjától ösztönözve, saját tapasztalatai után győződött meg. Nemcsak azon szülőkhöz intézte tanácsadó szavát, kik a gyermekeiknél észrevett erkölcsi kinövésekkel szem-

ben minden jóakaratu gondosságuk daczára is tehetetlenül állnak, de különösen azon szülők-höz szólott, kik nem vetve számot azzal, hogy saját verük egész életboldogsága részben jövő üdvösségük kérdése függ tőlük: ezektől megtagadják ama jogokat, melyek Istentől a természet rendjében az élethez és növekedéshez nekik is megadatott. Azon szülők lelkiismeretét razta föl, kik vagy csak éppen eltartják gyermekeiket, mert Isten meglátogatta velük, vagy a felületes gondozás, gyermekeik jövője iránt viselt közöny, sokszor a legszivtelenebb bánásmód által minden lelkifurdalás nélkül vetik meg agyat magzataik jövő boldogtalanságának: saját önkényük szerint teszik azokat tudatlanokká, romlottakká, nyomorékokká, számtalanokat még alig néhány arasznyi sirhant birtokosaiva.

Azóta egy hosszú század s vele egynéhány generáció tűnt le.

S ha a »ma« képet nezzük? . . .

Ha összevetjük a mai társadalom erkölcsi életét a mult század viszonyaival, vagy ha a gyermeknevelés eredményét a szülői beavatkozás periódusában figyeljük is meg: a kép szinte elszomorító. De maradjunk csak a gyermekvilág határai között s mellőzzük a társadalom általány képet, mert hiszen a felnőttek társadalmában az egyedek már a szülői felügyelet, a családi nevelés munkája után fölépett különféle viszonyok által befolyásolva s atalakítva szerepelnek s teszik az erkölcsi világot ily tarkává; és csupán a gyermekvilágot figyeljük meg és pedig abban a korban, mely a szülői felügyelet alóli kibontakozásig terjed: számtalanokra nézve már csaknem biztosan ítéletünk a jövő felől.

Már az egyes családok gyermekeinél tapasztalható engedetlenség, makaecsság, a léha természet, nem egyszer a bűnügy: krónikaig eljutott erkölcsi elapulás, a testi és szellemi elsatnyulás, a lelenzhezak és javító-intezetek szaporításai sürgető memorandumok, az ifjak könnyelmű, vallástalan gondolkozásmódja, az a számtalan életunt gyermek, kik a könyv mellől állanak a gyilkos fegyver elé: mindez tagadhatlanul nagyon sötéten veti árnyékát a jövő felé.

Ha a mai társadalom minden rétegében többé-kevésbé feltalálhatók ezen erkölcsi kinövések, visszatérőleg megfigyelhetnök, . . . tényezőinek szalai vajjon hova vezetnek? Ha emberi gyarlóságunk megengedhetné, hogy a ma már napirenden levő sikkasztások, családok, nem ritkán apagyilkosságok erkölcsi okainak embrióit a mult kódéből kibonthatnök, vajjon hol találnók meg azokat s mily állapotban? . . .

Tisztán, szeplőtlenül a szülők kezében. Azt a számtalan nyomorékot, csenevész, elaggott ifjút, korán sirba tett javarészét az emberiségnek, ott találnók — meg kevés kivétellel — épen, vidáman, mosolygó arczezal . . . a szülők ölében.

Vannak ugyan esetek, a mikor a gyermek

már magával hozza az egyes dispoziciókat, az egyes hibák, gyengeségek veleszületett esiráját, bár ezekkel szemben is ott a nevelés tisztító tüze, melyben az egyéni rossz tulajdonságok kiválaszthatók, melynek segítségével a rossz hajlamok helyes mederbe terelhetők s a fakasztott új hajtások erősíthetők, állandósíthatók — de annyi elzüllött existencia kifejlésének mégis csak a neveléshiány volt szülőoka, megérlelő melegágya.

E szomorú jelenségek ily visszaható megvilágítással nem hagyhatják érintetlenül a szülők lelkiismeretét, belátva, mily nagy hatalom van Istentől kezökbe adva, melylyei önkényük szerint rendelkezhetnek gyermekeik jövőjével. Hisz nagy részben tőlük függ, — hogy a jövőből a nyomor, a szenvedély könye, a szegény, annyi kinos órák keserve, nem egyszer gyermekeik átka nyomja lelküket, melyek a nehéz börtönök falai közül s a bitófa lábánál az aldozat ajkáról annyiszor visszakiáltottak: vagy a helyes nevelés kölesönösen boldogító áldása hulljon vissza munkájukra.

Hivatalos közlések.

Meghívás. A *Bács-Tiszavidéki róm. kath. tanító-egylet* 1899. évi augusztus hó 24-én Moholon (B.-Bm.) évi rendes közgyűlést tart. Táragsorozat: 1. Veni sancte. 2. Elnöki megnyitó és előterjesztések. 3. Jegyzőkönyv, fölolvasás és hitelesítés. 4. A szőlőművelés avagy a gyümölcsfaternyésztésnek van-e nagyobb jogosultsága vidékünkön? Értekező Göblös Ignác moholi tanító. 5. Az irva-olvasás tanítás mai általánosabban használt módszereinek összehasonlítása. Értekező Árpásy János idősb. adai tanító. 6. Az alapszabályok változtatására vonatkozó s az adai, ó-becei és ó-kanizsai tanító-testületek által előterjesztett javaslatok tárgyalása. 7. Pénztári jelentés. 8. Általános tisztújítás. 9. Indítványok tárgyalása. Kelt Adán, 1899. évi ápril hó 27-én, a Bács-tiszavidéki rk. tanító-egylet választmányi ülésén. *Márton Mátyás*, egyleti elnök. *Árpásy János* idősb. vál. jegyző.

Egyesületi élet.

Közgyűlés. Folyó évi július 3-án d. e. 9 órákor megtartott *Lánzséron* a *Sopronvidéki r. kath. Néptanító-egyesület*-nek idei rendes közgyűlése, melyen a kellemetlen, esős időjárás daczára mégis az egyesületi tagoknak 3/4 része résztvett. Istentisztelet után összegyűltek a tagok a kath. népiskola tantermében, hol elnök, *Royt Nándor* soproni igazgató úr az ülést hoszszabb, szép beszéddel megnyitotta. Erre megtartotta ifj. *Höttinger János* kaboldi kartárs úr a *lánzséri* iskolás gyermekekkel gyakorlati tanítását a szénczinkéről, mely tanítás általános elismerésben részesült. A bíráló bizottság jelentése szerint a kitűzött pályatétel megfajtására: »Az orsz. nyugdíjalap reviziójában minő igényei volnának a kath. tanítóságnak?« két pályamunka érkezett be. Az I. 30 koronás díj ifj. *Höttinger János* kaboldi kartársnak, a II. 20 koronás díj pedig *Balogh János* pulyai kartársnak ítéltetett oda, kiknek elnök a

dijakat néhány elismerő és buzdító szó kíséretében azonnal át is adta. A főjegyző, a pénztáros és a könyvtáros jelentéseiből kiemeljük, hogy az egyesület a múlt évben nyomorba jutott tagjainak segélyezésére »Erzsébet királyné alap«-ot létesített, melyre összesen befolyt 75 korona 82 fillér; múlt évi bevétel 329 korona 58 fillér, kiadás 318 korona 08 fillér, pénztári maradvány 11 korona 50 fillér; az egyesület vagyona a fenti alapon kívül 1056 korona 48 fillér és 3 drb cs. és kir. arany. A könyvtár 354 kötetből áll. A jelentések tudomásul vétele után ismertette a főjegyző a ft. egyházmegyei föltartás és a magas kormány által jóváhagyott új alapszabályokat és indítványozta, miután a tisztikar és a választmány lemondását beadta, mi az egyesületnek az új alapszabályok szerinti újjászervezésnek természetes folyománya, hogy a közgyűlés válassza a tisztikart, azután kérje fel az egyesületet alkotó 3 tankerület főt. espereseit, hogy az illető kerület területén működő egyesületi tagokat az esperesi kerületi kör megalakulására és a választmányi tagok választására gyűlésre összehívják. Az indítványok elfogadtatván, az előbbi tisztikar közfelkiáltással újra választatott, *Léhnér Mihály* főjegyző kivételével, ki kijelentette, hogy a választást többoldalu elfoglaltság miatt többé el nem fogadhatja. A választás eredménye: elnök *Rohn Nándor*, soproni igazgató, alelnök ft. *Steiner Adolf*, loóki püspök, főjegyző *Milner Antal*, soproni tanító, aljegyző *Wachte Frigyes*, soproni tanító, pénztáros *Hahn József*, soproni tanító, ellenőr *Ernesz Ferencz*, nyéki tanító, könyvtáros *Schwarz János*, soproni ny. tanító. Ezután felolvastattott a Győr-egyházmegyei r. kath. tanító-egyesület és tanítók szövetségének alapszabály-tervezete, mely egyhangulag elfogadtatott a 16. §-on kívül. Ezen §-szerint a tisztviselők közül az elnök, egyik alelnök, a pénztáros, az ellenőr, a főjegyző és a titkár a szövetség székhelyén lakó tagok közül választandó. E §-t, fent idézett rendelkezésében a közgyűlés a szabad választás korlátozását látta és indítványozza, hogy a szövetség tisztikara a rendes tagok köréből választassék. Jövő évi rendes közgyűlésünk *Köhalomban* fog megtartani. Elnök indítványára megválasztott egyhangulag és nagy lelkesedéssel a kath. tan- és nevelésügy buzgó és fáradhatatlan előharczósa, dr. *Steinberger Ferencz* szatmári igazgató úr az egyesület tiszteletbeli tagjául. Erre bezáratott az ülés.

VEGYESEK.

Az idei Szent István nap megünneplésére már folynak az előkészületek. A budai királyi palota Szent Zsigmond-kápolnája jelenleg építés alatt van és így benne istentisztelet nem tartható. Ezért Szent István napjára a királyi palota egy széles kapuzata alatt rögönöznek kápolnát. Itt kezdődik és ide hozzák a szent Jobbot, a melyet most a koronateremben őriznek. Az ünnepi körmenet után a szent ereklyét visszahelyezik a koronázási jelvények mellé. Az idén a szent Jobb kiutalása elmarad.

Petőfi-ünnep és a tanítók. Az országos Petőfi-ünnepségekben a Magyar Tanítók Kaszinója és az Eötvös-alap országos bizottsága által vesz részt, hogy egy a segesvári, mint a budapesti ünnepségen képvisel- tei magát és koszorút helyez a nagy költő emlékére állított szoborra. E tett méltó a magyar tanítósághoz.

Keresztvetés a községi iskolában. A nagybányai községi iskolában, melynek róm. kath. felekezeti jellege évekké elelőtt megszűnt, még mindig megmaradt a régi időknek azon dicséretes szép szokása, hogy a növendékek a tanítás megkezdése előtt és befejezése után keresztet vetnek s rövid imát mondanak. Mivel pedig a növendékek között protestáns vallásuk is van, a keresztvetés ellen a két protestáns felekezet lelkesen kifogást emeltek az iskolaszék előtt, azonban az iskolaszék azon álláspontra helyezkedett, hogy a keresztvetés nem tiltható el a gyermek vallási érzelmeinek megsértése nélkül, de egyébként is a keresztvetés nem sértheti a más vallású gyermekek vallásos érzületét. Felebbezés folytán ugyanezen álláspontra helyezkedett Szatmármegye közigazgatási bizottsága is s helybenhagyta az iskolaszék döntését. E nem nagy felekezeti túlelre valló ügyben most végső fokon a vallás- és közoktatásügyi miniszter döntött, ki szintén helyeselte és jóváhagyta úgy az iskolaszék, mint a közigazgatási bizottság határozatát. A miniszteri döntésről a következő határozat szól: »982.99. kbsz. A nagyméltóságú vallás- és közoktatási miniszterium 22549.99. számú le- iratával értesíti a közigazgatási bizottságot, hogy azon kérdésben, vajjon szabad-e a községi iskolába járó római és görög katolikus növendékeknek csendesen és a nélkül, hogy arra a tanítók által felhivattnának vagy csak figyelmeztetnének is keresztet vetni 1898. év július 8. 1731. kb. szám alatt hozott igenlő határozato- kat a Gergely Károly és Révész János n.-bányai közs. iskolaszéki tagok részéről közbevetett felebbezés eluta- sításával jóváhagyja: »Mert az említett felekezeti gyer- mekek által önszántukból halgatag eszközölt kereszt- vetés egyáltalán nem minősíthető olyan cselekménynek, mely akár az iskola községi jellegét érinthetné, akár a más vallású gyermek vallási érzületét sérthetné. Hatá- rozat: Tudomásul vétetvén, arról határozatilag mihez- tartás és további intézkedés végett a nagybányai közs. iskolaszék és kir. tanfelügyelő hivatal értesítetteti ren- detetik Kelt Szatmármegye közigazgatási bizottságá- nak Nagy-Károlyban, 1899. évi május 12-én tartott ülésében. *Hugonnay* gróf főispán mint elnök.«

A magyar nyelv terjesztői. A F. M. K. E. szepesvármegyei választmánya a magyar nyelv terjesz- tése érdekében kifejtett buzgó és sikeres munkájuk jutalmául 100—100 korona jutalomdíjjal tüntette ki: *Löwy* Mór iglói igazgató-tanítót, *Mück* Sándor gölnczbányai, *Grossmann* és *Vendel* szepes-sümei és *Mihli* Albert merényi tanítót.

Köszönet az ebédért. A kultuszminiszter Drechsler Béla, Bittner József, Csálányi Károly, Glück Frigyes, Lippert Lajos, Muhr György, Putzer György, Stadler Károly, Aigner Károly, Appel János, Bauer János, Blaschka István, Bojcsics Simon, Burgermeister V., Döcker Ferencz, Dukasz Jakab, Ehm Jenő, Ehmann Pál, Farkas István, Fischer Zsigmond, Foltinyi Antal, Förster Konrád, Fukatsch J., Galambos Ulrik, Gundel János, Gváky Mihály, Haselbeck János, Hecker György, özvegy Herlitska Antalné, Herz R. Rezső, Hruska János, Jahn Ede, Janisch Alajos, özv. Kern Ferenczné, Kirnbauer Mátyás, Kleinhackl József, Koch József, Kommer Ferencz, Kramer Miksa, Krist Ferencz, Kubanek Venczel, Kommer Ernő, Lantos D. Adolf, Leikam Ágoston, özv. Morbitzer Lőrinczné, Müller Antal, Müller József, Nagy J. József, Neumann József, Noszek Ignác, Pavelka Antal, Petanovics József, Petz Ágoston, Petz Nándorné, özv. Pribiczter Sándorné, Prindl Nándor, Psihál János, Pulay Gyula, Rapos Árpád, Reinprecht A., Schartn. János, Schierer Károly, Schlaucher F., Schnitta József, Schnell József, Schodits Adolf, Schrei- ber Károly, Schusztter Ernő, Schütz József, Steinbeisz János, Steiner Henrik, Stossmann Lőrincz, Strasser Jakab, Strasshoffer József, Sturm József, Szuchy Ferencz, Sziklay Sándor, Szőke Imre, Tóth József, Wagner Vilmos, Weisz Antal, Wurglits Antal és özv. Záborszky Istvánné budapesti vendéglősöknek, kik vidéki szegény tanárok és tanítók budapesti intézetekben tanuló gyer- mekei részére, a múlt iskolai évben ingyen ebédet vagy ebédutalványokat adtak, köszönetét nyilvánította.

Püspöki muzeum. A pécsi püspöki könyvtár épületében értékes és a műtörténelem szempontjából nagy fontosságú emlékek rendezetlen tömegben, részint a millenáris kiállításból visszakérült, ládába csomagolva vannak elhelyezve. E sok műemlékből most készül dr. Gerecze Péter tanár ritka szép muzeumot összeállítani. Az érdemes tanár az egybeállítást következőképpen tervezi: fel akarja építeni a régi székesegyházban volt u. n. népoftart, mely tulajdonképen sátoralakú falke volt, ugyiszen fel fogja építeni az északi és déli bejárat az attemplom bejáratát eredeti alakjában. A tulajdonképeni muzeum számára négy terem áll rendelkezésre. Igen érdekes és becses numizmatikai gyűjtemény is van ugyancsak a püspöki könyvtár épületében elhelyezve, melyet ezélszerű volna kapcsolatba hozni az építészeti és szobrászati maradványokból álló csoporttal, természetesen szakszerű rendezés után. Ennek megvalósítása céljából Gerecze tanár Réthy Lászlót fogja javaslatba hozni. A mikor így a köveket, tudományos magyarázatával, — hogy úgy mondjam — megszólaltatja a rendező tanár, akkor látjuk csak — minő nagy szolgálatot tesz a tudományok és művészetek lelkes pártolója: Hetvegy Sámuel megvénés nemesak Pécs városának, hanem a művelt világnak, hogy a muzeumot berendezeti és a közönség számára is annak idején megvívja.

Kinevezések. Benedek József győcsomatalvi tanító Gyergyónfaluba, Krebs Henrik, Nagy-Szeben belvárosába tanítónak kinevezetett. Demeter Lázár hátszegi kántortanító állásában véglegesített.

Fokantorválasztás. Kunfélegyházáról írja levelezőnk, hogy a városi képviselőtestület a legutóbbi ülésen 132 szótöbbséggel Ulrich Antalt választotta meg városi fokantornak.

A Vallás-szobor. Az esztergomi bazilika homlokzatán levő szobrokat az idő vasfoga annyira megkopattatta, hogy helyükbe újakat állítanak fel. Az új szobrokat Kiss György szobrász készíti, a kinek nefelejtsete 40. sz. alatti műtermében már a Vallás-szobor készen áll. Ez a szobor 8 m. 60 cm. magas, tehát eddig Magyarország legnagyobb méretű és igen sikerült szoboralkotása. Kiss György szobrász teljes művészi lelkesedéssel fogott a munkához s a múlt héten mutatta be meghívott érdeklődőknek kitűnő alkotását, a mely a bemutatása alkalmával a megjelenteknek osztatlan tetszését nyerte el.

Vizsgálati ajándék. Az 1899 évszázó vizsgálatok alkalmából a Gizella-házi leányiskola kiváló növendékei becses ajándékokat kaptak. Fülöp Árpád főgimnáziumi tanár ezen iskola iránti meleg érdeklődésének adott kifejezést, midőn a »Mégváltó« és a »Hit, remény és szeretet« című munkái közül 30—30 példányt küldött a Gizella-házi intézetnek azon célból, hogy azokat a jobb viseletű és szorgalmasabb tanulóknak jutalmi könyvek gyanánt szétosztásák. Fogadja ez úton is a nemes ügyért lelkesedő tanár úr eme szép figyelemért a Gizella-házi leányiskola előljáróságának hála köszönetét.

¶ A szatmári róm. kath. népiskola értesítője, melyet Jankovics János igazgató közöl, minden adatban igazolja az iskola jó hírnevét és magas színvonalát. Az év adatai közül megemlítjük, hogy a kath. iskolások tagjai többször meglátogatták az iskolát, a mely egyszersmind gyakorló iskolája volt a kir. kath. tanítóképző-intézet II., III. és IV. éves növendékeinek is, akik minden kedd, péntek és csütörtökön szak tanár felügyelete alatt tanításokat hallgattak és tartottak s jegyeztettek. A valláserkölesi nevelésre kiváló gond volt fordítva. Számos iskolai hazafias ünnepélyt tartottak dús tárgy sorozattal. Számos jótékony adományban is részesült az iskola, első helyen áll Meszlényi Gyula püspök ur Ó Méltósága, ki 200 koronát

adományozott a szegény gyermekek felruházására s 2 drb 10 frankos aranyat és könyveket jutalmazásokra. Az Ezres 10 gyermeket ruházott fel. Tóthfalussy Dániel hitoktató áldozásága 25 éves jubileumán 200 koronás alapítványt tett a róm. kath. vallásban kitűnt tanulóknak stb. Gyarapodott az iskolai könyvtár, volt fűliska, a padok egy része ujakkal cseréltetett ki. A tanítói kar 6 tagból állott. Az iskolába beiratkozott 276 tanuló, megmaradt 248, kik közül 203 róm. kath., 4 gör. k., 1 ev. ref., 4 izr., 224 helybeli, 24 vidéki; dieséretes magaviseletű 74, jó 135, tűrhető 37, rossz 2, a köv. osztályba léphet 183, javíthat 23, ismétlésre utasított 42.

Halálozás. Wunsch Dezső negyedik életét végzett képezői növendék, Wunsch Ferencz kath. tanító gyermeke, folyó hó 17-én 20 éves korában elhunyt: s 19-én temették el a legnagyobb részvétellel az adácsi sirkeremben. Az Ég adjon elegendő vigaszt kártársunk apai szívének a csapas okozta fájdalom elviselésére és az elhunytak örök üdvösséget.

Dadogók és hebegők tanfolyama. Wlassics dr. vallás és közoktatásügyi miniszter a dadogók és hebegők tanfolyamának vezetésével Sarbó Arthur dr. egyetemi magántanárt bizta meg. Sarbó dr. a miniszterium megbízásából Párisban és Berlinben volt, hogy a hasonló intézményeket tanulmányozza. Folyó é. augusztus 1-jével a gyakorlati tanfolyam megkezdődik. Beszélő hibákban szenvedők a siketnéma iskolában jelentkezhetnek (Rökk Szilárd-utca 10. sz. a.).

Mennyi az asszony? Erre az éppen nem érdektelen kérdésre a következő táblázattal válaszol egy francia statisztikus: 1000 férfire esik Portugáliában 1091 asszony, Svéd- és Norvégországban 1061 asszony, Angliában 1058 asszony, Spanyolországban 1004 asszony, Finnországban 1044 asszony, Svájcban 1041 asszony, Németországban 1039 asszony, Ausztria-Magyarországban 1034 asszony, Dániában 1026 asszony, Hollandiában 1023 asszony, Franciaországban 1025 asszony, Belgiumban 1001 asszony, Olaszországban 995 asszony, Szerbiában 998 asszony, Bulgáriában 952, Romániában 944 asszony, Görögországban 906 asszony, Bosznia-Hercegovinában 869 asszony. Az egész számításból pedig kitűnik, hogy egész Európában hét millióval több az asszony, mint a férfi.

— Megjelent és a »Népnevelő« mult számához mellékelte minden kath. tanintézetnek a Szent-István-Társulat hivatalos »Tankönyvek és tanszerek jegyzéke« az 1899—1900-ik iskolai évre.

A népiskolai igazgató és tanító urak és a népiskolai ügyek egyéb intézői vegyék jó néven azt a figyelmeztetést, hogy a nm. püspöki kar 1871-ben hozott és ma is teljes érvényben levő határozata értelmében (1. »A magyarországi latin- és görög-szertartású róm. kath. népiskolai ügyre vonatkozó s a magyar püspöki kar által megállapított rendszabályok, tantervek és utasítások gyűjteménye« 36. oldal) a kath. népiskolákat tankönyvekkel és tanszerekkel a Szent-István-Társulat látja el s azért a lapunkhoz mellékelte »Tankönyvek és tanszerek jegyzéke« a kath. népiskolákra kötelező oly szellemben, hogy ily iskolákban oly tankönyvet, mely ebbe a jegyzetekbe felvéve nincs, használni nem szabad.

Különös figyelembe ajánljuk a jegyzék czimtarjának belső oldalán tett közleményt.

Könyvjegyzéket, valamint a Társulat ily általános képes jegyzékét is kívánatra ingyen és bérmentve több példányban is küld az ügynökség: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek. Lapunk felelős szerkesztője Felsőbányára (Szatmármegye) utazott és szept. 1-ig ott tartózkodik. Akik sürgős ügyben fordulnak a szerkesztőséghez, intézzék leveleiket egyenesen hozzá Felsőbányára.

Hz. Igen, de ha az iskolába messzibbről járnak be egyes növendékek, s ezek csak a délutáni tanítások után mehetnek haza, ez esetben helyűt van az iskolában és az iskola udvarán is. — G. S. Oroszhegyen. Beérkezett, a jövő szám hozza. — F. J. Rudnokon. A jövő szám hozza Üdvözet. — M. M. Szatmár. Levélben felelünk, de annyit itt is, hogy a mit tehetünk, mindent elkövetünk egy szabadszital elnyeréséért. — P. J. Zalamerény. Beérkezett. Jönni fog. — B. K. Garam-Kövesd. Közölni fogjuk Üdvözet. — K. F. Köszönet az értesítésért. — Sch. J. H. Ardó. Ha az iskolakert használatá díjlevegében az ön jövedelmei közé van föltérve, ez esetben joga van kártalanítást követelni. Más esetben csak ugy juthat a kerthez, ha az iskolai hatóságnál a kertészeti oktatás céljaira szorgalmazza a kertnek iskolai célokra való fordítását. E czímen a 3 évre kötött szerződés felbontható és felbontandó, mert az iskolakertet ily módon gyümölcsöztetni nem áll az iskolaszékek jogában. — Z. J. P. Cs. Levélben feleltünk. G. B. Ada. Igaza van, de csak akkor tettük volna közzé, ha hozzánk kéziratan küldi be. Vidéki lapok lenyomatait — ily természetű dologban — nem tekinthetjük kiziratnak.

Felelős szerkesztő **Ember Károly**

Pályázatok.

Esztergom érseki megye.

A szentendrei róm. kath. fiúiskolánál választás folyván megüresedett osztálytanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalmak: 250 frt fizetés, 50 frt lakpénz, 4 hold szántóföld, 3¹/₂ öl tűzifa s az osztály utáni beiratási díj. Megjegyeztetik, hogy a földek évi bérlete 60—70 frt s a tűzifa értéke 42 frt. Kérvények az iskolaszék-nél nyújtandók be f. évi augusztus 13-ig.

A felső-esztergályi fiók-közsebbe (anyaegyház Kékkő) róm. kath. kántortanítói állomásra hazafias, buzgó magyarosító, tótul tudó okleveles kántortanító kerestetik. Javadalma díjleveg szerint 332 frt, de jó gazda 400—450 frtn is mehet. Államsegélyért folyamodunk. Az ő ötéves korpódék államsegélyekpen folyósítva volt Pályázhatik olyan okleveles tanítónó vagy óvónó is, ki orgonálni tud, s egyéb kben a fentebbi feltétel nek megfelel. Pályázatok küldendők Szabó Jakab Elek plebánoshoz, Kékkőn Nógrádmegyében. 2—3

Kéménd község 2. Bény község róm. kath. iskolaszéke 1 osztálytanítói állásra ezeannel pályázatot hirdet. Készpénzbeli fizetés egyenkint 400 frt, butorozott szoba fűtéssel. Kötelesség: egy tanteremben tanítani, templomban a gyermekek felett felügyelni és kántori teendők-

ben szükség idején segédkezni. A kérvények folyó évi aug. 15-ig (S. Mórász Antal, esp. plebános úrhoz küldendők Kéméndre (Esztergom megye).

Kántortanítói állomás Istvánfalun Pozsony-megye. Javadalmazása: 8 kat. hold 1240 öl szántó, 59 öl káposztás, 1 kat. hold 153 öl kert haszonélvezete; 23 köbméter hasábfá, 18 mérő rozs, 2 szekér széna. Tandij, egyházi segély, alapítványok, harangozás fejében 247 frt 24 kr., stóla körülbelül 30 frt. Lakása: 2 szoba, 1 konyha, kamra, istálló, szín, öl. Köteles mindennapi és ismétlő iskolában tanítani, isteni tiszteltetvel orgonálni, harangozásról gondoskodni. Tannyelv magyartót. Isko székhez intézett folyamodványok aug. hó 30-ig tanfelügyelő esperesnél nyújtandók be: Vistak posta Báhony. Választás aug. 22-én. Személyes megjelenés kívántos.

Nagy Senkviczen (Pozsony-m.) két tanítói állomásra pályázat hirdettek. Egyenkint 300 frt fizetés, 2 öl fa és szabad lakás. Államsegély kéretett. Folyamodványok főtisztelendő esperes úrhoz f. év augusztus 10-ig Vistakra u. p. Báhony beküldendők. Kárpáti, iskolaszéki polg. elnök.

Az érsekújvári róm. kath. fiúnépiskolánál egy tanítói állásra f. év augusztus 6-ik napjáig pályázat hirdettek. Törzsfizetés 400 lakbér 100 frt. Pályázhatnak oly okleveles néptanítók, kik gazdasági ismétlő iskolai képesítéssel bírnak, vagy legalább a mostani tanfolyamban résztvesznek. Ez utóbbi minősítvegy nélkül csak ily képesítéssel nem bíró hiányában lesz bárki is megválasztható. Fábrián János tk. plebános, iskolaszéki elnök.

Jókára (Pozsony m.) a megürit másodtanítói állásra okt. tanító kerestetik. Fizetése: 400 frt és butorozott szoba fűtéssel. Kötelessége: az I. és II. vegyes osztályt és az ismétlősöket tanítani és a kántorságban segédkezni. Kérvények az iskolaszéki elnökség-re címezve f. év aug. 5-ig küldendők.

A tomeki (Pozsony-m.) pusztai iskolánál üresedésben levő tanítói állomásra pályázat hirdettek. Jövedelme: 315 frt, államsegély 60 frt. Burszentgyörgy községtől, 10 méter tűzifa, melyből a tanterem is fűtendő; réti jövedelem 16 frt. Lakás: szoba, konyha, é- és fűtőkamrák. Tannyelv tót-magyar. Folyamodványok aug. 15-ig Szeder Sándor plebánoshoz Burszentgyörgyre küldendők.

Óturai róm. kath. népiskolánál egy tanítói állomás betöltendő. Fizetés: ismétlő oktatásért 350 frt készpénz, butorozott szoba fűtéssel. Vallásérkölesös nevelés és istentiszteleteknél való közreműködés kívántatik. Temetések után és egyéb mellékjövödelem remélhető. Zenében jártasak előnyvel bírnak. Tannyelv magyartót. Az állomás szeptember 1-jével elfoglalandó. Kellőleg felszerelt folyamodványok alulírottira augusztus 10-ig küldendők. Ó urán (Nyitra-m.), 1899. július 15. Lángh Rudolf esperes-plebános.

Nagyvaroson (Hont-m) a róm. kath. iskolánál egy segéd-tanítói állásra aug. 15-ig pályázat hirdettek. Fizetés: polgári évre 400 frt készpénz és 50 frt lakbér. A megválasztott tartozik a reá bizott osztályt önállóan vezetni, szükség esetén a kántori teendőket végezni. Tannyelv magyar, de a német nyelv bírása okvetlen szükséges. Oklevéllel felszerelt kérvények nagys. és főt. dr. Robitsék Ferencz esperes tanfelügyelő úrhoz küldendők, a hol a feltételek bővebben megtulhstók.

Kökeszi (Hont m.) kántortanítói állomásra 1899. aug. 17-ig pályázat hirdettek. Jövedelme: hitközségtől 200 frt, Pet-óczy-alapítvány 40 frt, tandij 50 frt. Ismétlő iskoláért 10, nemeseektől 6 frt, vallás-alapból 3 frt 76 kr., ostayüt s 5 frt, stóla 100 frt, 22 pozsonyi mérő rozs, két kert, 3¹/₂ hold föld, ebből 3 hold jó rét. Két szoba, konyha, kamra, istálló. Bliesz Adám, iskolaszéki elnök.

A kajali (Pozsony-m.) államilag segélyezett róm. kath. népiskolánál tanítói állomásra pályázat hirdettek. Fizetése: a hitközségtől 300 frt, államsegélyből 100 frt, havi részletekben. Butorozott szoba fűtéssel. Kérvények az iskolaszékre címezve, főt. Hübner János esperes úrhoz aug. 15-ig Hidaskürthre küldendők.

A nagymagyari (Pozsony-m) kath. iskolához osztálytanító, illetőleg tanítónő kerestetik. Fizetése lakáson, fűtésen kívül 300 frt. Kántorságban jártas tanító előnyben részesül. Folyamodások augusztus 15-ig főt. Kudlik János esperes nevére Püspökibe küldendők.

A szolgyéni kath. népiskolához a II. osztálytanítói állásra aug. 10-ig pályázat hirdettek. Fizetése: lakással egy szoba, fűtés értéke 12 frt, a köz-égtől 213 frt, államsegélyből 175 frt, mindennapi és ismétlődő tanítási ügy a kántorságban segédkezni köteles. Török István, plebános iskolaszéki elnök.

A vistuki tanítói állomásra vonatkozó pályázati határidő, mely a „Népnevelő” 27. számában közöltek, augusztus 15-ig meghosszabbították.

Egri érseki megye.

Borsodszentmártoni (posta Apáfalva) róm. kath. kántortanítóságra augusztus 6-ig pályázat hirdettek. Jövedelme: két szoba, konyha, éléskamra, istálló, felszer. és házikertből álló jó lakáson kívül, öt katasztr. hold s 886 ööl jó minőségű szántóföld és rét haszonélvezete, trágya kihordása kivéve, munkálják a hívek. Hetven fizető pár után egy-egy véka rozs, búza, fél-fél véka zab s 20–20 kr. pártérpénz; a Visitatio Canonica-ban megállapított stóla, huszonnyolc méter tűzifa beszállítva, nyolc forint és husz krajczár deputatum s minden gazdától egy-egy kéve kender. Ugy a korpótlék mint a kiegyesítés államsegélyből fedeztetik. Egy-egy forint tandíj személyhez köve, biztosra vehető ötven forint. Cselédje által viheti a harangozóságot is, melyért a szokás s harangozási díjakon kívül jövedelme: minden külön kenyeres gazdától fél véka buza vagy rozs, fél véka zab, zsellerek, eselédék és özvegyektől kivétel nélkül, egy negyed rozs, egy negyed zab. Ezenkívül két hold temetői használata. Személyes jelentkezés előnyösebb. Kellően felszerelt kérvények alulírtokhoz küldendők. Kötelessége az összes kántortanítói s harangozói teendők végzése. Vass Imre esp. plebános.

Tarna-Eörs főkegyház róm. kath. iskolájához az önálló tanítói állomásra pályázat hirdettek. A megválasztandó kötelessége: a haladók és ismétlők osztályát vezetni s a faiskolát kezelni. Javadalma: egy szoba, kamra, konyha helyiségekből álló lakáson kívül, 400 frt, a községi penztárból havi előleges részletekben fizetve, ez összegben bennfoglaltatik a házikert és fa váltása is. Az állomás szept. 1-én elfoglalandó. Okmányokkal felszerelt kérvények aug. 15-ig Erk-re (Heves-m.) dr. Zudar Sándor felkész. iskolaszéki egyházi elnökhöz küldendők. 1—2

Gyöngyös-Pata (Heves-m.) A róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet augusztus 5-ig tanítói állásra. Jövedelme: 333 frt 34 kr., föld 4451 ööl használat. Lakás. Iskolafűtésre 3 öl fa. Van kilátás 66 frt 65 kr. államsegélyre, amit az iskolaszék kerelmez. Tanít egy osztályt, segédkezik szükség esetben a kántornak, s helyette míg változás nem lesz, tanítja az ismétlőket, kitől ezért kap évi 25 frtot, s ha gazdasági tanfolyamra képesített, tiszteltdíjra is számíthat az államtól.

A Sajó-örösi (Borsod-m.) róm. kath. főkegyház tanítói állomásra pályázat hirdettek. Évi javadalma: 1. Mindennapi iskolásoktól 1 frt, mintegy 90–100 frt. 2. Egerből 80 frt. 3. Iskolafentartó uraságtól 60 frt, 4 hekt. buza, 12 hekt. rozs, 4 hekt. árpa, 16 kl. só, 60 lt. fűzélék, egy öl puhafa, 1000 ööl kukorica-föld, melyet az uraság szánt fel és a termést behordja. 1 drb téhen téli-nyári tartás, 2 drb sertés nyaralás. Ismétlő iskolások után 50 kr., összesen mintegy 10 frt. Kötelessége a hitványakat is végezni. Lakása: két szoba, konyha, kamra, azonkívül istálló is van és egy kis kert használata. A kellően felszerelt kérvények Meyer Béla sajtó-szögédi lelkész helyetteséhez augusztus 15-ig küldendők. 2—3

Edelényben (Borsod) másodtanítói állásra pályázat nyitattik. Jövedelme: a hitközségtől 340 frt, államsegély 60 frt és egy butorozott szoba. Kötelessége: I—II. osztály és ismétlők tanítása, szükség esetén kántorságban segédkezés. A kérvények augusztus 20-ig nt. Nagy Géza plebános urhoz küldendők. Esetleg mellékjövödelmet is szerezhet. 2—3

Kalocsai érseki megye.

Pusztaszék-Imrén (Pest-megye, vasuti állomás) tanítói állásra folyó év augusztus 15-ig pályázat hirdetik. Javadalma: 1. 350 frt előleges negyedévi részletekben a Császká-alapból, 2. 462 lelek után stóladíj, 3. Minden egyes tényleg iskolába járó tanuló után egy-egy frt tandíj, 4. Az iskolával egy fedél alatt kényelmes úri lakás: 3 szoba, konyha, mosókonyha, éléskamra, felszer. istálló, az épület körül jól bekerített, közel egy hold kitérő házikert. Kántori teendőkben jártasság szükséges. Az ismétlő-iskoláért külön díjazást nem kap. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó, de az iskolai év vége előtt el nem hagyható. Folyamodók legújabb működési bizonyítványukkal ellátandó és kellőleg felszerelt folyamodványukat a főtiszt. főegyházmegyei hatóság címére Kalocsára (Pest-megye) küldjék. 2—2

A zsablyai róm. kath. elemi népiskolánál megüresedett tanítói állomásra augusztus 25-ig pályázat hirdetik. Megkívánatik kellő szakképzettségen kívül a magyar és német nyelvben való teljes jártasság. Kötelessége lesz a megválasztottnak a reá bizandó osztály vezetése. Ismétlő iskoláért külön díj nem jár. Évi fizetése: 1. 400 frt o. é. előleges havi részletekben. 2. Két szobából álló magános embernek való szabad lakás szép konyhakerttel. Fizetése működése napjától lesz folyósítva. Csak férfitanítók pályázhatnak. Az állomás f. évi szeptember 15-én foglalandó el. A kellően felszerelt folyamodványok a zsablyai iskolaszékre czimezve főt. Egl József apát-esperes urhoz Futtakra (Bács-megye) küldendők.

Besztercebányai egyházmegye.

A zólyom-péterii plebániához tartozó jeczenyei főisközseg tanítói állomásra pályázat hirdettek. Az állomás évi jövedelme készpénzben 400 frt. Tanítási nyelv magyar tót. Folyamodványok Hyross József esp. plebánoshoz Zólyom-Péteribe augusztus 15-ig küldendők.

A Turóc-Széklenői róm. kath. másodtanítói állomásra pályázat hirdettek. Jövedelme: a községtől 110 frt, állami segély 232 frt. Tűzifa a házhoz szállítva a tanító részére 10 öl, a tanteremre 8 öl házikert és 2 kat. hold szántóföld az iskola mellett, azt a tanító saját költségére megművelni tartozik. Tan nyelv: magyar-német. Folyamodványok oklevéllel augusztus hó 30-ig küldendők T. Széklenóra, Turek Károly plebánoshoz.

Győri egyházmegye.

Ujkér község (Sopron-m.) r. kath. elemi népiskolájához augusztus hó 10-ig osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetes a községi penztárból 300 frt és 100 frt államsegély havi előleges részletekben, butorozott szoba és egy öl fa. Kötelessége a kijelölt osztályok önálló vezetése és a kántori teendőkben való segédkezés. Az állásra csakis okleveles tanítók pályázhatnak. Az állás szeptember hó 1-én elfoglalandó. Ujkér (posta helyben), 1899. július hó 10. Az iskolaszék. 3—3

Sopron-vármegye Páli községében osztálytanítói állásra pályázat hirdettek. Az osztálytanító évi fizetése a kinyerendő államsegélyvel együtt 400 frt készpénz, egy butorozott szobából álló lakás és fűtés. Csakis okleveles tanítók pályázhatnak, a ki a kántori teendőkben is köteles segédkezni. Kérvények f. évi július 30-ig alulírtokhoz nyújtandók be. A választás napjáról a pályázók külön-külön értesítetnek. Páli, 1899. július 1. Szeghő Ferencz, plebános. 3—3

Az endredi (Sopron-m. u. p. és vasut állomás) Petőháza-Gyar) róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet egy osztálytanítói állomásra. Fizetés: 400 frt, előleges havi részletekben, egy butorozott szoba, takarítás és 6 mm. kőzén, 1 öl felvágott fa. Kötelesség: a rábizott osztályok tanítása. Csak okleveles tanítók és tanítónők pályázhatnak. Ha tanító választatik meg, köteles a kántoriakban segédkezni és a faiskolát kezelni. Folyamodók kérvényeiket alulírt címére augusztus 15-ig küldjék be. Lukács József, plebános, iskolaszéki elnök.

Az **ó-szönyi** (Komárom-m.) róm. kath. osztálytanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetés: 410 frt és egy butorozott szoba. Kötelesség: az egyik osztály s az ismétlők tanítása és a kántori teendőkből segédkezés. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Az oklevéllel s egyéb bizonyítványokkal felszerelt kérvények az iskolaszékre czimezve **Veninger Ernő** esperes plebánoshoz Ó Szönybe küldendők.

Kassai egyházmegye.

1. **Ó-Liszka** (Zemplén-m.) róm. kath. iskolához okl. nőien tanító kerestetik. Fizetése: 400 frt és tisztességes lakás. Tannyelv magyar. A pályázat napja aug. 28. **Gecsei Lajos**, e. iskolaszéki elnök.

2. **Szegi dongi** (Zemplén m.) róm. kath. iskolához okl. tanító kerestetik. Fizetése: 1. hitközségtől 113 frt, 2. államszegély 162 frt, 3. tanulmányi alapból 25 frt. A 400 frtig való kiegészítés kérelmezett. Van két szoba, konyha és kamarából álló lakása, $\frac{1}{2}$ hold kertje. Nős tanítók előnyben részesülnek. A pályázat napja aug. 28. **Gecsei Lajos**, e. iskolaszéki elnök.

A. b. **keresztúri** anyaegyházhoz tartozó b.-kiszaludi róm. kath. tanítói állomás javadalmazása Kézzpénzben: a tanulmányi alapból 100 frt, a hitközségtől tanítói fizetés és tandíj címén 200 forint; államszegély 69 frt. Ingatlanokban: 1837 □ öl szántó föld: 3386 □ öl rét és 679 □ öl kert. Iskolafűtésre 6 szekér fa. Egy szobából, konyha és kamarából álló lakás Pályázati vizsga B. Kiszaludon folyó évi augusztus hó 22-én. Folyamodványok **Breth Gyula** plebánoshoz intézendők, **Bodrog-Keresztúr**.

Munkácsi gör. kath. egyházmegye.

A **horlyói** (Ung-megye) gör. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettek. Jövedelme: államszegély 156 frt, egyebekben 248 frt. Folyamodványok folyó évi augusztus 10-ig a választás napjáig a horlyói lelkészi hivatalhoz küldendők **Zselvay Gyula** m. esperes.

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

A **szilágy-somlyai** róm. kath. kántori állásra pályázat hirdettek. Javadalmazása: törzsfizetés 150 frt 63 kr., párbér-átalány 70 frt. alapítványi szent misékből 7 frt 34 kr., egyházmegyei állandó segély 90 frt, stólából mintegy 30 frt, a négy osztályu püspöki gimnasiunban énekantitáért, ha műének tanítására képes. 100 frt. két szoba, konyha és pinczéből álló szabad lakás. Mellékfoglalkozásból jövedelemre számíthat. Kötelességei: a plebáni templomban és a hitközségben végzendő rendes kántori teendőknél kívül a kath. elemi fiú- és leányiskolában az egyházi éneket tanítani, iskolaszéki jegyzői tisztelet viselni, esetleg a gimnasiunban egyházi és világi műneket tanítani. Folyamodók felszerelt kérvényeiket aug. 15-ig alulírottához küldjék be. A pályázatra aug. 18-án személyesen jelenjenek meg. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. **Szilágy-Somlyón**, 1899. július 18. **Trusza Lajos** esperes plebános. 2—3

Minél jobb segédet keresek. Fizetése havi 10—20 frt és teljes enatás. Az állomás elfoglalható. **Békés-Endrőd**, 1899. július 17. **Ujházy Miklós** kántor. 2—3

Nyitrai egyházmegye.

A **Szvinnai** (Trencsén-megye) róm. kath. iskolához okleveles tanító vagy tanítónő kerestetik. Jövedelem: 400 frt készpénz, törvényes ötödéves korpótlék, 6 öl kemény tűzifa, a melyből a tanterem is fűtetik, fapapírítás címén 9 frt 60 kr., két lakószoba, konyha, falkamra, padlás és konyhakert. Kötelessége a mindennapi és az ismétlő tanulókat oktatása. A tannyelv magyar. Pályázók aug. hó 6-ig, a mely napon lesz a választás, jelentkezhetnek. Felszerelt kérvények alulírottához küldendők. **Kis-Gránán**, 1899. július 24-én. U. p. **Trencsén-Baán Kapsz János** plebános, iskolaszéki elnök.

A **csütörtöki** (Trencsén-megye) államilag segélyezett róm. kath. népiskolához okleveles tanítónő kerestetik. Fizetése 400 frt. Lakása: szoba, konyha és kamrá-

ból áll. Pályázati határidő augusztus 31. **Bossácz**, 1899. július 26. **Czihó János** iskolaszéki elnök.

Pannonhalmi egyházmegye.

Bakonymbélbe egy róm. kath. magyar másodtanító kerestetik. Fizetése butorozott szobán kívül 300 frt havi részletekben, 4 méter kemény tűzifa felvágva. Kötelessége egy osztály vezetése, ismétlőknek felváltva való oktatása és tehetsége szerint a kántorságban való segédkezés. Pályázati határidő augusztus 15. Kérvények alulírtához küldendők. **Tomásits Odó** plebános, iskolaszéki elnök. 3—3

A **pannonhalmi egyházmegye győr-csanaki** róm. kath. iskolához egy okl. tanító vagy tanítónő szükséges. Fizetése: 300 frt előleges havi részletekben, egy butorozott szoba fűtéssel. Kötelessége a kezdőket nevelni, tanítani és templomba vezetni. Az ismétlősök oktatásában és kántori teendőkből részt vesz. Jelentkezés aug. 9-ikéig személyesen vagy írásban **Csanakon**, u. p. **Mentő**, a plebánia-hivatalnál. 1—2

Pécsi egyházmegye.

A **döbröközi** (Tolna m.) róm. kath. iskolához segédtanító kerestetik. Fizetése: havi 100 frt, butorozott szoba fűtés és élelmezés. Pályázhatnak tanítójelöltek is. Az állomás szeptember 10-ig elfoglalandó. Folyamodványok aug. 15-ig alulírtához küldendők. 1899. július 18-ika. **Kumper János**, kántortanító.

A **tötkeszi-i** (Tolna-m) róm. kath. iskolához osztálytanító kerestetik. Fizetése polgári évre 200 frt havi részletekben előre, a kilencz havi tanidőre élelmezés a kántortanítónál, butorozott szoba fűtéssel. Kötelessége: az iskolaszék által kijelölt osztályban tanítani, a kántoriakban segédkezni, az ismétlőket oktatni és növendékeket templomba vezetni. Okleveles, esetleg képezdevégzett tanítók kérvényeiket az iskolaszék elnökehez aug. 20-ig küldjék be. **Tötkeszi**, 1899. július 19. **Pintér Ferencz**, kántortanító.

A **rácztöttösi** (Baranya-megye) róm. kath. népiskolához osztálytanító kerestetik. Fizetése 320 forint törzsfizetés, 30 forint lakás és kertpótlék havi előleges részletekben; egy butorozott szoba konyhával és négy méter kemény hasábfá. Kötelessége a reá bizandó osztályok vezetése, a kántoriakban és az ismétlősök oktatása körüli díjmentes segédkezés. Pályázati határidő augusztus 20. A német nyelvet jól beszélő, oklevél nélküli férfi-képezdészek is pályázhatnak. Az iskolaszék megbízásából: **Czéhmann János**, kántortanító.

Szatmári egyházmegye.

A **töke-terebesi** (Szatmár-m) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettek. Az állomás javadalmazása: 1. Lakás: két szoba, két konyha, pincze, fél padlás, gazdasági melléképületek. 2. Husz köböt tiszta buza, tűzifára 40 frt. 3. Belső- és külsőkert összesen 1000 □ öl. szántó föld 13 kat. hold, rét 5 hold. Föld- és illetékegyenérték-adót a hitközség fizet. 4. Tandíj a 1 frt = 60—70 frt. A községtől 22 frt. stóla 30 frt, misedíjből 40 frt. Legeltetési jog értéke 30 frt. Folyamodványok augusztus 15-ig **Láng Ferencz** e-pereshez, **Sándorfaluba**, u. p. **Kraszna-Béltek** küldendők.

Székesfehérvári egyházmegye.

A **pomázi** (Pest-m) róm. kath. népiskolához segédtanító szükséges. Fizetése: 300 frt készpénz, lakás, fűtés. Köteles: a mindennapi iskola egyik osztályát vezetni, a vasárnapi fiúiskolában tanítani és a kántori teendőkből segédkezni. Tannyelv magyar. Német és tót nyelv ismerete előny. Szép mellékjövedelem. Kérvények aug. 10-ig alulírottához küldendők. **Pomáz**, 1899. július 21. **Dittrich István**, plebános.

Sóskutra (Fejér-megye) osztálytanító kerestetik. Fizetése 350 frt, butorozott szoba fűtéssel. Tannyelv magyar. Kántorságban jártas előnyben részesül. Okmányok augusztus 20-ig nagys. és főt. **Kálmán Károly** plebános és országgyűlési képviselő urhoz küldendők. 1—2

Kálozra segédtanító kerestetik tanévben havi 20 frt. élmezés, lakás, fűtés, tisztogatásért. Szigeti.

A sár-szent-miklósi róm. kath. iskolához segéd-tanító kerestetik. Fizetése egy polgári évre 300 forint s egy butorozott szoba. Teendője az iskolaszék által kijelölt osztályok vezetése. Tanfolyamodhat-nak. A kérvények augusztus 15-ig az iskolaszék elnöké-hez. főt. Nyers István esperes plebános urhoz Sár-Szent Miklósról küldendők. Az állás szeptember hó 4-én elfoglalandó.

Szombathelyi egyházmegye.

Az újhegyi (Vasm.) róm. kath. iskolához másod-tanító kerestetik. Fizetés: 400 forint havi részletekben, szép butorozott szoba, konyha, 4 öl tüzelőfa. Kántoriakban segédkezni köteles. Tanfolyam: magyar, horvat. Kérvények aug. 15-ig Strassner József, iskolaszék elnökhez küldendők. U. p. Pusztai-Sz. Mihály. 1-2

A nagy-lengyeli róm. kath. kántortanítói állomásra augusztus 10-ére pályázat hirdetik. Fizetése: 379 frt 20 kr. Két szobás lakás kis házikerttel. Személyes megjelenés kívánatik. Az állomás szeptember 1-én foglalandó el. Az elnökség.

Vácsi egyházmegye.

Pilis (Pest m.) róm. kath. iskolaszék kántortanítói állomásra pályázatot hirdet. Fizetés: 360 frt. két szobás lakás, konyha, udvarral és a szőlő. Kérvények irsai róm. kath. plebániára aug. 15-ig küldendők. 2-2

Ecserre (Pest-megye) u. p. Magód, a főváros közelében önálló tanítói állomásra folyó évi augusztus 15-ig pályázat hirdetik. Javadalma: 384 forint évi fizetés havi előlegben, és 40 frt hasonlólag évi lak- és kertpótlék címén készpénz. 1 öl kemény tűzifa be-szállítva és lakásul egy butorozott szoba természetben. Oklevéllel bíró férfi vagy nő-tanító a szokásos irásokat Matejka Vilmos esp. plebánoshoz küldje, lakik helyben. 1-2

A jászkarajenői róm. kath. iskolánál egy tanítói állásra pályázat nyitatik. Fizetés: 350 frt, lakber. 50 frt, az ismétlősök tanításáért 20 frt. Összesen 420 frt. A 350 frt törzsfizetésnek 400 irtra való felemeléséért a közokt. m. kir. miniszter urhoz a kérvény be van adva. Férfi öslevéles tanítók felszerelt kérvényeket f. év aug. 20-ig Szitar Mihály plebános, iskolaszéki elnök urhoz nyújtssk be. Az állás szeptember 1-én foglalandó el, mely időtől a fizetés is számíttatik. Jászkarajenő, 1899. július hó 21-én. 1-2

A mendei (Pest-m.) r. kath. iskolájához önálló tanító kerestetik. Javadalom: 360 frt — havonként előre fizetve — egy csinos szoba butorozattal és elegendő bútortárgy. Kötelessége leendő az I. II. vegyes osztályt vezetni. Ös-levéles pályázók okmányait augusztus 30-ig ft. Rajczy László iskolaszéki elnök urhoz Urba küldjék. Iskolaszék.

Veszprémi egyházmegye.

Taranyba (Somogym.) r. kath. tanító kerestetik. Fizetése a hitközségtől 300 frt, államszegély 100 frt, lakás egy szoba, fűtésre 2 öl fa. A kérvények a plebániára küldendők. 3-3

A lesencze-tomaji r. kath. osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Fizetése 300 frt, szabad lakás s egy öl tűzifa. Kötelessége az egyik tanteremben tanítani s kántori teendőkben segédkezni. Folyamodványok szeptember 1-ig a lesencze-tomaji plebániára küldendők. 3-3

Somlyóvásárhelyre osztálytanító kerestetik. Fize-tése: lakás fűtésre, tanítónál élmezés és 235 frt. Kántoriakban segédkezni tartozik. Kérvények plebánia-hivatalhoz küldendők.

Ajánlkozás.

Egy II. éves róm. kath. képezdész segédtanítónak és segédkántornak ajánlkozik magyar helyre, szeptem-ber 15-re, a ki három hónap kántortanító volt. Cím: Czibulya János, Markaz, Heves-megye, u. p. Domoszló.

Megjelent és a szerzőnél Liptó-Luzsnán f. évi szeptember hó 1-ig 80 kr-ért kapható a következő című tankönyv:

**Tót-magyar
beszéd- és értelemgyakorlatok.**

Vezérkönyv tanítók számára osztatlan falusi kath. nép-iskolák I—II osztályában való használatra, írta Med-riczky Kornél.

E munka az anyanyelvi (tót) és magyar beszéd- és értelemgyakorlatok összpontosított és egyesített tananya-gát nyolcz havi tanévhez alkalmazva katolikus szellemű gyakorlati mintateczkékben tárgyalja.

**Orgona-építési műintézet.
RIEGER TESTVÉREK
BUDAPEST, Garay-utca 48.**

Rieger Testvérek Jägerndorfi (Oszt. Szil.) es. és kir. udv. orgona-gyaranak fiókja. Leg-olcsóbb árakon kiváló orgonákat szállítanak. A czég 25 évi fennállása óta

700-on felül új orgonát

épített, melyek közül 255 esik Magyarorszagra, a többi Norvegiába, Németországba, Romá-niába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.

KATHREINER-FÉLE
Kneipp
maláta kávé.

Nagymama otthon is!

Evek óta kifutó pótléknek bizonyult a hazánkéhoz. Ideg-, szív- és gyomorbetegségeknél, vérszegénység-nél or-vosilag ajánlva. — Legkedveltebb kávéitál a családok százezereinél.